

Przedmiot do wyboru sztuka pisania semestr letni 2024/2025L rok III

dr hab. Justyna Budzik

Głębia ostrości: jak mówić i pisać o fotografii?

Na zajęciach będziemy rozmawiać (i pisać) o fotografiach: tych, które nas poruszają, tych, które zmieniły świat, a także o tych zakazanych czy tych, których nie chcemy oglądać. Usystematyzujemy wiedzę o typach fotografii i o metodach ich analizy i interpretacji, wypracujemy kryteria oceny, a refleksji poddamy zarówno pojedyncze zdjęcia, jak i cykle, albumy, książki fotograficzne. Poznamy najważniejsze propozycje teoretyczne. W ramach zajęć przewiduję również wyjścia na wystawy oraz – w miarę możliwości – spotkania z twórcami.

dr hab. Piotr Gorliński-Kucik

Style polskiej prozy najnowszej

Zapraszam na kurs, w trakcie którego przyjrzymy się wybranym tekstom prozatorskim literatury XX i XXI wieku (przede wszystkim jednak z lat 1989-2022 – w trakcie pierwszych zajęć ustalimy listę lektur w taki sposób, żeby nie kolidowała z przedmiotem „Literatura XXI wieku”).

Kluczem wyboru lektur będzie przede wszystkim zróżnicowany rejestr stylistyczny. Zajęcia mają na celu ukazanie polskiej prozy w jej najciekawszych (niekoniecznie najbardziej popularnych) obliczach (na spotkaniach będziemy interpretować teksty lub wybrane fragmenty). Kurs ten ma także być laboratorium, na którym studenci będą prezentować (i komentować) krótkie fragmenty swoich tekstów, które będą stylizowane na omawianych i interpretowanych wcześniej prozaików i prozaiczki. Kurs ma zatem charakter interpretacyjno-kreatywny, a przy okazji zapozna studentów z nowościami polskiej literatury.

dr hab. M. Ochwat, prof. UŚ, prof. P. Skubała

Jak być ze świata? Humanistyka terenowa

Ludzki wpływ na ziemski ekosystem stał się tak niszczący, że potrzebujemy nowej wizji świata, dającej nadzieję. Warsztaty/przedmiot stanowią próbę stworzenia nowej interdyscyplinarnej drogi uwzględniającej centralną rolę symbiozy w funkcjonowaniu życia na Ziemi. Australijski uczoney Glenn

Albrecht postuluje utworzenie ramy konceptualnej dla nowej epoki, nazywając ją symbiocenem. Charakteryzować się ona naśladowaniem symbiotycznych procesów życiowych w ludzkich aktywnościach. Jednocześnie nauka wskazuje jednoznacznie, że stosunki między organizmami są w większości oparte na współpracy oraz mają symbiotyczny charakter. W czasie zajęć omówimy wybrane zjawiska, w których ścisła wielostronna współpraca odgrywa ważną rolę. Są to: życie porostów, funkcjonowanie grzybni z roślinami, w szczególności rola Matek Drzew nad młodym drzewostanem, a także permakultura jako przykład symbiotycznego rolnictwa. Ich przykłady traktujemy jako trening zbiorowej wyobraźni w obszarze dobrego życia międzygatunkowego i opieramy na wybranych tekstach literackich. Uważamy, że idea symbiocenu, inkluzywna i integrująca filozofia życia, ma ogromny potencjał, by stać się nowym kierunkiem nie tylko w naukach przyrodniczych, lecz także w naukach społecznych i humanistycznych.

Proponujemy następujące tematy:

1. Dekonstrukcja antropocenu, dekonstrukcja mitu wzrostu. Tania natura, utrata, u-człowieczanie
2. Symbiocen – wprowadzenie do nowej ramy konceptualnej
3. Symbioza jako wzorcowy model współistnienia
4. Sztuki uważności/zauważania wokół symbiozy – wyjście do rezerwatu Murckowskiego (oglądanie martwego drewna, porostów, grzybów)
5. Nowe symbiotyczne opowieści.
6. Porosty – od doskonałego małżeństwo do multipartnerskich związków
7. Mikoryza – jak myśleć (z) grzybami;
8. Matki Drzew – majestatyczne centra komunikacji
9. Trzy siostry – cud indiańskiego rolnictwa (dynia, kukurydza, fasola)
10. PrzepRAWA – zajęcia terenowe wokół Rawy
11. BIOgrafia Śląska – wyjście w teren
12. Wyjście do galerii (współpraca z ASP)
13. Spekulacje wokół symbiotycznej przyszłość.

Przykładowa literatura

Brenda Hillman. *Porosty jako świadomość*. W: Inne możliwości. O poezji, ekologii i polityce. Rozmowy z amerykańskimi poetami. Gdańsk: Katedra Wydawnictwo Naukowe

Kimmerer, R. W. 2020. *Pieśń Ziemi. Rdzenna mądrość, wiedza naukowa i lekcje płynące z natury*. Bukowska, M. (Trans.). Kraków: Znak Litera Nova.

Lovelock, J. 1979. *Gaia: A New Look at Life on Earth*. Oxford: Oxford University Press.

Margulis, L. 1998. *Symbiotic Planet: A New Look at Evolution*. New York: Basic Books. Simard, S. 2021.

Simard, *W poszukiwaniu Matki Drzew. Dowody na inteligencję lasu*. Grabska-Ryńska, M., Grabski, M. (Trans.). Poznań–Wrocław: Wydawnictwo Dolnośląskie.

Skubała, P. Oziewicz, M. 2006. "Do We Live on the Symbiotic Planet? Ecological Principles of Life on Earth and Their Literary Implications." In: *Towards or Back to Human Values? Spiritual and Moral Dimensions of Contemporary Fantasy*. Deszcz-Tryhubczak, J., Oziewicz, M. (Eds). Newcastle: Cambridge Scholars Press, 146–156. Sroka, K. 2023.

Teksty Alberta Glenna o symbiocenie

Gurowska M., Rosińska M., Szydłowska A., *ZOEpolis. Budując wspólnotę ludzko-nie-ludzką*, Fundacja Bęc Zmiana, Warszawa 2020

Ingold T., *Splatać otwarty świat. Architektura, antropologia, design*, wybór i oprac. E. Klekot, Instytut Architektury, Kraków 2018.

Powers R., *Listowieść*, tłum. M. Kłobukowski, Wydawnictwo WAB, Warszawa 2021.

Tsing A.L., *The Mushroom at the End of the World: On the Possibility of Life in Capitalist Ruins*, Princeton University Press, New Jersey 2015.

Tsing A.L., *Sztuki uważności*, przeł. P. Czapliński, „Teksty Drugie” 2020, nr 1, s. 204–214.

Kunce A., *Gdzie dom styka się ze światem. Cztery punkty uważności życia*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2022.

Kunce A., *Oikos. Bycie w terenie*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2021.

Napiórkowski M., *Naprawić przyszłość. Dlaczego potrzebujemy lepszych opowieści, żeby uratować świat*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2020.

Humanistyka prewencyjna, koordynacja prac E. Domańska, P. Słodkowski, M. Stobiecka, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie–Poznańskie Centrum Dziedzictwa, Warszawa–Poznań 2022.

Literatura dostępna u koordynatora przedmiotu.

Przedmiot kończymy napisaniem wspólnego słownika do symbiotyczny opowieści.

(„Nowe słowa na nowe czasy”. Eks-centrum)

